

Zaaknummer: 1310692,
Portefeuillehouder: Désiré van Laarhoven
Team: MEO
Steller: Ragna Eeken
Betrokken medewerker(s): Ragna Eeken

Openbaar

Onderwerp

Uitvoeringsprogramma 2022-2027 voor de Brabantse drinkwaterwinningen

Samenvatting

Gedeputeerde Staten van Provincie Noord-Brabant hebben het Uitvoeringsprogramma waterwingebieden 2022-2027 vastgesteld. Op d.d. 21 november 2022 heeft gemeente Boxtel daarover een brief ontvangen (bijlage 1) met het verzoek om het uitvoeringsprogramma eveneens bestuurlijk vast te stellen.

Gemeente Boxtel is één van de partners van de provincie. Vanuit de Kader Richtlijn Water (KRW) zijn overheden bij drinkwaterwinningen namelijk gezamenlijk verantwoordelijk voor het behalen van de KRW-doelen en moeten de provincies elke 5 jaar gebiedsdossiers met bijbehorend uitvoeringsprogramma voor de drinkwaterwinningen opstellen.

Voorstel

Het Uitvoeringsprogramma 2022-2027 voor de Brabantse drinkwaterwinningen vast te stellen en de provincie hierover schriftelijk te informeren.

Inleiding

Vanuit de Kader Richtlijn Water (KRW) moeten de provincies elke 5 jaar gebiedsdossiers met bijbehorend uitvoeringsprogramma voor de drinkwaterwinningen in hun provincie opstellen. Drinkwaterbedrijven, gemeenten en waterschappen denken hierbij mee en werken in de uitvoering samen met de provincie.

Gebiedsdossiers en uitvoeringsprogramma.

In de periode 2018 t/m 2020 zijn voor alle drinkwaterwinningen in Noord-Brabant gebiedsdossiers opgesteld, in samenwerking met de omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB). Hierbij is het landelijk protocol voor het opstellen van gebiedsdossiers gevolgd. Het gebiedsdossier bevat feitelijke informatie over het beschouwde gebied, waarmee de problemen en risico's voor het duurzaam veiligstellen van de winning zo volledig mogelijk in beeld komen en gezamenlijk de restopgave vormen.

De restopgave uit een gebiedsdossier vormt vervolgens de basis voor het maken van afspraken over de te nemen maatregelen, in de vorm van een uitvoeringsprogramma. Er wordt één gezamenlijk uitvoeringsprogramma opgesteld voor alle gebiedsdossiers, voor de periode 2022-2027 (zie bijlage 2). Op basis van de restopgave uit de gebiedsdossiers wordt daarnaast per winning een winning-specifiek uitvoeringsprogramma opgesteld (zie bijlagen 3a en 3b).

Beoogd resultaat

Gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het behalen van de KRW-doelen. Waarbij het vooral gaat dat bodemverontreiniging en uitspoeling van schadelijke stoffen wordt vermeden of zoveel mogelijk beperkt, om de drinkwaterwinning te kunnen blijven garanderen.

Argumenten

1.1. Het voldoen aan de wettelijke kaders.

De noodzaak om de maatregelen uit te voeren, voortvloeiende uit de gebiedsdossiers met bijbehorend uitvoeringsprogramma, komt voort uit Europese en nationale wet- en regelgeving. De bescherming van grond- en oppervlaktewater is neergelegd in verschillende wetten, waaronder de Wet milieubeheer, de Drinkwaterwet, de Waterwet en de Wet Bodembescherming. Daarnaast geven de Kaderrichtlijn Water (KRW), de Bkmlw (Besluit kwaliteitseisen en monitoring water) en de grondwaterrichtlijn aanwijzingen voor het provinciale beleid.

1.2. Het voldoen aan de hoofdzakelijk kwalitatieve doelen voor de drinkwaterwinningen.

De doelstellingen zijn de volgende:

- Geen achteruitgang van de waterkwaliteit (resultaatverplichting);
- Streven naar verbetering waterkwaliteit met het oog op vermindering zuiveringsinspanning (inspanningsverplichting);
- Bij oppervlaktewaterwinningen moet er rekening mee worden gehouden dat bij verminderde kwantitatieve beschikbaarheid de kwaliteit van het water sterk kan verslechteren vanwege een toename van concentraties van stoffen.

1.3. Het borgen van (boven)-reguliere maatregelen en afspraken.

Het doel van het uitvoeringsprogramma is met stakeholders (gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven en eventuele overige organisaties) afspraken te maken over de maatregelen die nodig zijn om de doelen te behalen. Naast reguliere maatregelen zijn er boven-reguliere maatregelen. Voor deze maatregelen is door middel van een ex ante evaluatie, een inschatting is gemaakt van het doelbereik. Waardoor onderbouwd is welke maatregelen nodig zijn.

Het gaat dus naast reguliere maatregelen ook nadrukkelijk om boven-reguliere maatregelen die een extra inzet vereisen. Dit op basis van gedeelde verantwoordelijkheid voor een goede staat van de drinkwaterwinningen. Door als gemeente het uitvoeringsprogramma 2022-2027 vast te stellen kan dit door de andere partners als een positief signaal worden opgevat om zich besluitvormend achter de gezamenlijk gemaakte afspraken te scharen.

1.4 Twee grondwaterbeschermingsgebieden zijn deels binnen de gemeente Boxtel gelegen.

Het betreft de waterwinningen Haaren en Schijndel. Deze winningen zijn niet kwetsbare winningen en kennen als beschermingszones: het waterwingebied en de boringsvrije zone. Het water wordt gewonnen in goed waterdoorlatende zandgronden. Een dikke kleilaag fungeert als beschermingslaag boven de zandgronden, waardoor de winning niet kwetsbaar is voor menselijke invloeden aan het maaiveld zolang deze intact blijft. Onderstaande figuur maakt inzichtelijk dat de boringsvrije zones binnen de gemeentegrens liggen.



In de Uitvoeringsprogramma's (bijlagen 3a en 3b) zijn tabellen opgenomen, met daarin o.a. opgenomen de (bovenreguliere) gemeentelijke taken. Voor deze taken of maatregelen is de provincie kartrekker, maar de gemeente moet waar nodig uitvoeren.

In onderstaande tabel zijn de boven-reguliere als reguliere gemeentelijke taken of maatregelen bij de winningen Haaren en Schijndel opgenomen.

Taak of maatregel	Van toepassing op winning	Boven-regulier (=br) of regulier (=r)
Borging uitvoeringsprogramma. Het is aan de partners zelf om dit naar eigen inzicht ook te doen.	Schijndel Haaren	br
Analyse historische bodemverontreinigingen en voormalige stortplaatsen	Schijndel Haaren	r
Kennisdeling en bewustwording boringen	Schijndel Haaren	br
Registreren boringen	Schijndel Haaren	r
Borgen grondwaterbescherming in ruimtelijke plannen en ontwikkelingen	Schijndel Haaren	r
Verbeteren vergunningverlening en toezicht door kennisuitwisseling en samenwerking	Schijndel Haaren	r
Borgen zorgplicht grondwaterbescherming in ruimtelijke plannen	Schijndel Haaren	r
Opnemen zorgplicht grondwaterbescherming in omgevingsvergunningen	Schijndel Haaren	r
Melden acute risico's volgend uit metingen	Schijndel Haaren	r

1.5. Bijdragen aan biodiversiteitsdoelen.

De maatregelen leveren niet alleen een positieve bijdrage aan de drinkwaterkwaliteit, maar ook aan de biodiversiteit in het algemeen.

Kanttekeningen

1.1 Doelen zijn niet altijd 100% haalbaar.

De primaire verantwoordelijkheid voor bestrijdingsmiddelen, nutriënten en opkomende stoffen ligt bij het Rijk. De provincie geeft in de omgevingsverordening de reikwijdte van haar handhavingsbevoegdheid aan en neemt niet de verantwoordelijkheid op zich voor 100% doelbereik in de grondwaterbeschermingsgebieden. Deze kanttekening over beperkt doelbereik staat ook beschreven in het uitvoeringsprogramma. Dit betekent dat de gemeente, als samenwerkende partner, medeverantwoordelijk is, maar eveneens niet kan worden gehouden aan een 100% doelbereik.

1.2 Het uitvoeringsprogramma kan gedurende de looptijd geactualiseerd worden.

De gebiedsdossiers Haaren en Schijndel en het uitvoeringsprogramma zijn in principe geldig gedurende de hele looptijd. Wel kan er van tijd tot tijd een (kleine) actualisatie plaatsvinden op basis van voortschrijdend inzicht. Bijvoorbeeld nieuwe verontreinigingen die vanuit onderzoek aan het licht komen of een calamiteit. Dit kan dus ook gevolgen hebben voor de inzet van gemeente Boxtel. Het uitvoeringsprogramma is dus niet statisch en met enig voorbehoud omgeven.

1.3 Impact te nemen maatregelen

De te nemen maatregelen zijn te verdelen in reguliere en boven-reguliere maatregelen (zie ook *Argumenten: 1.3. Het borgen van (boven)-reguliere maatregelen en afspraken*)

De reguliere maatregelen hebben weinig tot geen impact op de financiën en capaciteit. Het betreffen maatregelen die reeds zijn uitgevoerd, dan wel maatregelen die binnen de huidige wettelijke regels vallen doch nog niet zijn uitgevoerd.

De financiën en capaciteit gemoeid met “boven-reguliere maatregelen” zijn nu onvoldoende concreet. Na vaststelling van het onderhavig voorstel, zal de provincie hierover schriftelijk worden geïnformeerd. In dat schrijven zal tevens een passage worden opgenomen, dat eventuele “boven-reguliere maatregelen” alleen worden uitgevoerd, na concretisering door de provincie van de beschikbare financiën, capaciteit en instemming van gemeente Boxtel. Op basis hiervan wordt de impact als klein ingeschat.

Concretisering kan overigens ook voortvloeien uit het ‘Bestemmingplan Buitengebied 2011’ en de daaraan verbonden visie, alsmede de ‘opgaven landelijk beleid’ (zie onderstaande paragraaf 1.4).

1.4 Overlap binnen opgaven landelijk gebied

In het landelijk gebied spelen - naast regionale belangen - ook vaak nationale en Europese belangen zoals het waarborgen van de waterveiligheid, duurzame drinkwatervoorziening, een goede kwaliteit van oppervlakte- en grondwater, en het verbeteren en beschermen van de biodiversiteit. Meerdere opgaven binnen een gebied worden vaak opgepakt in gebiedsprocessen, waarbij één bepaalde opgave vaak aanleiding is om andere opgaven op mee te laten liften.

Voorbeelden zijn opgaven voortvloeiende uit de Koersnotitie ‘Transitie Landbouw op dreef’, programma Natuur & Landschap, Duurzaamheidsvoorwaarden pachtbeleid en het Uitvoeringsprogramma mest. Enkele maatregelen die wel zijn opgenomen in het Uitvoeringsprogramma, doch niet vallen binnen het maatregelen pakket voor de winningen Haaren en Schijndel, kunnen via andere opgaven toch invulling krijgen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de maatregelen ‘Vermindering uitspoeling mest’ en ‘Implementeren duurzame pacht’.

Financiën

Vooralsnog wordt alleen uitgegaan van de reeds bestaande wettelijke gemeentelijke taken. Mochten boven reguliere taken door de gemeente uitgevoerd moeten worden, vindt hierover eerst overleg plaats met de provincie. Op basis hiervan zijn de financiële consequenties van het bestuurlijk ondertekenen van het uitvoeringsprogramma nihil.

Uitvoering

Het uitvoeringsprogramma heeft een doorlooptijd van ruim 4 jaar (2022-2027). In paragraaf 2.1 van het programma is de planning van de maatregelen op hoofdlijnen opgenomen in een maatregelentabel.

Het is voor de provincie echter niet haalbaar om bij alle gemeenten tegelijk met dezelfde inzet aan de slag te gaan. Daarom wordt voor deze maatregelen een gebiedsgerichte aanpak gehanteerd. Er wordt gestart bij de winningen met de grootste opgave, vanwege de huidige problemen en/of doelstellingen rond natuurontwikkeling in de omgeving van de winning. De winningen zijn hierbij onderverdeeld naar 4 prioriteitsklassen.

De winningen Haaren en Schijndel vallen beide onder prioriteitsklasse 3, waarbij de aandacht van de provincie in 2025/2026 ligt.

Communicatie

Wanneer het Uitvoeringsprogramma bestuurlijk is vastgesteld, zal dit gecommuniceerd worden met provincie Noord-Brabant.

Bijlagen

Bijlage 1	: Aanbiedingsbrief
Bijlage 2	: Uitvoeringsprogramma waterwingebieden 2022-2027
Bijlage 3a	: Uitvoeringsprogramma bescherming drinkwaterwinning Haaren 2022-2027
Bijlage 3b	: Uitvoeringsprogramma bescherming drinkwaterwinning Schijndel 2022-2027